

„Изрезки“ от кутията на Димо Минев и са ли те културно-историческо наследство?

Милена Игнатова
Университетска библиотека, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

„Clippings“ from the box of Dimo Minev and are they cultural and his-torical heritage?

Milena Ignatova
University Library, VTU “St. St. Cyril and Methodius“

Abstract: Reflections on the topic of cultural and historical heritage are the „clippings“ of old newspapers found by the author of the report, which belonged to senior lecturer Dimo Minev, whether they are of interest to our contemporaries and whether they should be digitized. The report also contains information about Dimo Minev, as well as several brief summaries of the „clippings“ found.

Keywords: cultural-historical, heritage, „clippings“, Dimo Minev, digitalization, articles, newspaper

Резюме: Размишления на тема културно-историческо наследство ли са намерените от автора на доклада „изрезки“ от стари вестници, принадлежали на старши преподавател Димо Минев, представляват ли те интерес за нашите съвременници и трябва ли да се дигитализират. Докладът съдържа и информация за Димо Минев, както и няколко кратки резюмета от намерените „изрезки“.

Ключови думи: културно-историческо, наследство, „изрезки“, Димо Минев, дигитализация, статии, вестник

Когато един ден намерих кутия с изрезки от вестници в старо бюро в Библиотеката, не предполагах на какво съкровище съм попаднала.

Сигурна съм, че сте чували фразата, че книгите винаги разказват своите истории, стига да има кой да ги чуе. Така и тези „изрезки“ ми разказаха своите истории.

Кутията е стар футляр на книга и аз бях сигурна, че изрезките са принадлежали на първия директор на Университетска библиотека – Иван Пенчев. От историите, които бях чувала и чела за

него и от библиотечния архив, който съхраняваме, имах впечатление за един педантичен и изключително подреден човек. Оказа се, че греша. Тези прилежно подредени изрезки са принадлежали на Димо Минев.

Питате се кой е Димо Минев – виден лясковски учен, историк, краевед, ръководител на катедрата по чужди езици, старши преподавател по френски език във ВПИ „Братя Кирил и Методий“ от 1963 до пенсионирането си през 1967 г. Един от първите дарители на Университетска библиотека, последвал примера на първия ректор на ВПИ проф. Ал. Бурмов и дарил 27 книги на библиотеката, за да може тя „да изпълнява добре функциите си на образователен институт“. Предполагам, че тези изрезки са били част от неговото дарение. И тихо и кротко са престояли десетки години в това старо, дълго не отваряно бюро.

А ако трябва да бъда многословна... Димо Стефанов Минев е роден в гр. Лясковец на 19.10.1905 г. През 1929 г. завършва романска филология в Софийския университет. През 1930 г. специализира в Дижонския, а през 1936 г. в Парижкия университет във Франция. Знанията, получени там, по-късно използва в педагогическата си практика като преподавател по френски език в Търговското училище във Варна и във ВПИ „Братя Кирил и Методий“. Умира на 14 април 1980 г.

Научната дейност на Димо Минев е доста разнообразна и изследванията му са свързани основно с учебните заведения, в които е преподавал. Автор е на методически статии, краеведски трудове, стопанско-икономически проучвания, библиографски разработки и литературоведски проучвания.

За първи път публикува през 1927 г. в сп. „Българска мисъл“. До 1972 г. с неговото име са свързани 129 заглавия в авторитетни списания и книги.

В спомените на съвременниците си Димо Минев е „тих, скромнен, почтителен и деликатен“. С „изискани маниери. Винаги внимателен, учтив до премаляване. Ще свали шапка, пръв ще поздрави с един дълбок поклон и проточена интонация. Целият му вид респектираще, предизвикваше уважение. Той беше човек

от друго време, нещо възрожденско и патриархално лъхаше от цялата му фигура, от особеното му поведение и начин на общуване с хората. Сякаш имаше нещо Йовковско у него – нещо меко, топло, сърдечно“.

Как разбрах чии са тези изрезки? Те бяха прилежно съгнати, датирани, с посочен източник, надписани (на всяка една от тях стои името на Димо Минев) и подредени във футляра.

В началото, когато ги разгледах набързо, не можах да схвана на какъв принцип са събирани. Едва по-късно, след като научих кой е бил Димо Минев, разбрах, че те са свързани с неговите интереси в областта на литературознанието, любовта му към Франция и малка част – любопитни факти и злободневни теми.

Чудех се дали да не ги подреда хронологично, но реших, че ще е най-добре да ги оставя така, както бяха в кутията.

Изрезките са 120 на брой – от вестници, лични записки и части от книги, събирани в продължение на 28 години, като най-старата е от 1931 г., а най-новата – от 1974 г.

Още докато ги разглеждах, се запитах дали тези прилежно събирани в продължение на години изрезки представляват интерес за историци, литературоведи и обикновени граждани. Отговорих си на този въпрос с „Да“, не само защото ни дават информация за интересите на Д. Минев, а и защото съдържат информация, която може би в наши дни е трудно да се намери където и да било на друго място.

Другият въпрос, който си зададох е „Струва ли си тези „изрезки“ да бъдат дигитализирани?“. Тук отговорът не е еднозначен. За дигитализацията се говори много в последно време. И се върши много, но... Все още не съществуват определени критерии или законова уредба, по които да се извършва тази дигитализация. Все още съществуват и спорове положителен или отрицателен процес е дигитализацията. Защото данните, попадайки в интернет среда „са безгранични със своите възможности, но са радикално ограничени в самите себе си, т.е. те удвояват света, но не го съдържат в себе си...“. „Защото всичко дигитално може да живее само в създадената за него технологична среда – компютър, телефон или друго

подобно устройство“. И ако не съществува тази среда, все едно не съществуват и документите.

Но, ако си представим, че дори и описани и подредени, тези документи останат в стария футляр от книга, то тогава кой, освен мен и хората, с които съм споделила информация за своята находка, би знаел за съществуването им?

Бих искала да ви запозная с част от „изрезките“, а преценката дали си струва да бъдат те дигитализирани, оставям на вас.

„Калояновият пръстен“ в рубриката „Мнение на специалиста“ от проф. Стамен Михайлов от Археологическия институт при БАН, отпечатана в бр. 6805 от 25.08.1973 г. на в-к „Вечерни новости“. В тази статия проф. Михайлов твърди, че заради „простото устройство на гроба (обикновена яма, без специална гробница) и липсата на титла в надписа на пръстена, в случая не става дума „нито за царски гроб, нито за царски пръстен“. Според негово експертно мнение, „гробът и пръстенът са принадлежали на севастократор Калоян“. Едно мнение, което, сигурна съм, отдавна е забравено... Но останало в изрезките на Димо Минев.

„Чуждоезичие в някои старопечатни български книги“ от П. Сл., отпечатана в бр. 142 от 07.05.1946 г. на в-к „Знаме“. Статия за книгата „Огледало за българските училища“ на Стефан П. Изворский, издадена през 1850 г. в Цариград. Книга в две части – „преводни извадки от наказа (поученията) на Екатерина Втора от 1770 г.“ и във втората – „издадени стихотворения на Изворский“. Крайно интересни в „Огледалото“ са „приносът“, „предисловието към милите мои българи“ и „замечанието“, писани от самия Изворский. В тях авторът чистосърдечно обяснява защо „печати“ „Огледалото“ и каква полза ще има от него народът.

Другата книга, която разглежда авторът П. Сл., е една малка книжка от 48 страници, издадена също през 1850 г. от патриаршеската печатница в Цариград „Разговори француско-греческо-болгарски за Болгарите които желаят да приемат начало францускаго и греческаго языка“ от Тома Михайлович Кралевский. Страниците на тази книга са линирани отвесно на три графи и текстът е подреден по езици. „Книжката на Кралевски е

ценен труд за онова време и по своята уредба прави силно впечатление“, казва П. Сл.

„Родолюбец от младини : Полицейското досие на д-р Иван Богоров в Одеса“ от Асен Георгиев, отпечатана в бр. 58 от 27.02.1971 г. на в-к „Работническо дело“. Статията е разказ за Одеския архив, в който по това време се съхраняват над 240 000 архивни дела, между които и документи от нашата история от времето на Възраждането, освобождението от османско иго и от по-късни времена. Досието на Иван Богоров е доста обемисто – 92 стр. На корицата стои надпис „Преписка за установяване на таен надзор над българина Иван Богоев (така е бил наричан той по онова време), отпечатил българския цар Иван и стария герб на България“. Като ученик в Одеса, Иван Богоров през ноември 1841 г. издава в литографията на Александър Браун изображение на стария герб на България и лика на цар Иван Асен, факт, станал причина за образуване на дознание. Руските власти не биха обърнали внимание на този факт, се казва в статията, ако министърът на външните работи на Турция по онова време Сорим Ефенди не е изразил официално безпокойството на турското правителство от отпечатването на изображението.

„Петко Ю. Тодоров : Според писмата му (По случай петнайсет-годишнината от смъртта му)“ от Ив. Кирилов, отпечатана в бр. 2185 от 13.02.1931 г. на в-к „Демократически преглед“. Авторът на статията публикува извадки от писмата на П. Ю. Тодоров до негови близки „по духовни и професионални интереси“ в „дирене на себе си и просветление на писателя“, в които той споделя мисли и чувства, свързани с литературното му творчество. Статията съдържа извадки от 7 писма, писани в периода между 1899 и 1905 г., от които читателят може да се убеди „колко труд и мъка струва на твореца“ последната редакция на „неговата творба“.

„Теодор Траянов“ от Людмил Стоянов, отпечатана в бр. 115 от 19.01.1945 г. на в-к „Отечествен фронт“. Статия по повод смъртта на Теодор Траянов, осветляваща неговия творчески път и заслугата му за развитието на „българската поезия, българския символизъм, в усъвършенстването на езика и музикалния поетически ритъм“. „Значението на Траянова като значителен поет лежи и в

ония редки по хубост стихотворения, които е създал и които остават като исторически паметник на живота и делото му“.

„Свещено знаме“ от Т. Ламбов, отпечатана в бр. 39 от 08.02.1960 г. на в-к „Работническо дело“. Статия за починалата през 1959 г. Недялка Шилева, която като девойка ушива знамето на Съединението на Северна с Южна България през 1885 г. Т. Ламбов разказва за започналото и продължило години наред движение за съединение на разделената от Берлинския договор на две части България. За създадените с помощта на руските войски така наречени гимнастически дружества, чиито членове били въоръжени и военно оборудвани. И по-специално за дружеството в с. Голямо Конаре, с главен организатор Продан Тишков (Чардафон), чийто член е била и Недялка Шилева, ушила знамето от зелена коприна. Проектът е на художника-възрожденец Георги Данчов – златист изправен лъв погазил полумесец. А текстът е на Захарий Стоянов – „Аз не вярвам, че калугер ще спаси раята. Свободата не ще екзарх, иска Караджата. Свобода или смърт! Съединена България – 1885 г.“

„Мисли за развитието на българския език“ в рубриката „Трибуна на творческата интелигенция“ от акад. Емил Джаков (изтъкнат наш физик – б. а.), отпечатана в бр. 8198 от 12.02.1971 г. на в-к „Отечествен фронт“. Статията съдържа размисли на автора за стихийното развитие на българския език през 70-те години на миналия век и „безразборната поява на чуждици в нашия език“. „Езикът на един народ наред с неговата история е основата на националното му съзнание.“ „В Устава на Българското книжовно дружество преди 100 години като първа негова задача бе записана грижата за българския език и за миналото на българите.“

„Из историята на панаирите у нас“ от В. Н. Василев, отпечатана в бр. 4369 от 14.09.1958 г. на в-к „Отечествен фронт“. От заглавието на статията става ясно и какво е нейното съдържание. Самата дума панаир е от гръцки произход – панагир и означава място за търгуване. На такива места са възникнали и много от днешните български градове – Панагюрище, Узунджово, Търговище, Добрич и Видин. През периода 1830 – 1878 г. най-голям панаир ставал в Узунджово, селище наброяващо 2000 жители, като по време на

панаира жителите му нараствали до 50 000. В него се съсредоточавали и разполагали произведенията си „еснафа“ от нашите земи – абаджии, кожухари, памукчии, казанджии, гайтанджии, терзии, мутафчии и златари.

„Гнездо на хубост старинна...“ от Волен Стефанов, отпечатана в бр. 5868 от 10.08.1970 г. на в-к „Вечерни новини“. Статия за с. Боженци – „бисер от огърлието на възрожденската ни архитектура“, „градено вдън балкана от храбрата майка Божена и нейната многобройна челяд, подирили спасение от озверените османски орди, подложили на огън, сеч и разрушение всичко, за да затрият корена български. Тъй се създадо селото, което хората и днес зоват Боженци.“ Разказ и за първата българска висока църква по време на робството. „До тогава църквите били вкопавани в земята, за да не дразнят поробителя“. Любимата жена на пашата в Русчук си изкълчила и двата глезена при лудешка езда. Викал той големи доктори, но нищо не помагало. И опрял до неукия гяур от Боженци, „който сглобявал в чувал, без да гледа, начупена на сто парчета стомна.“ Обещал да му даде каквото поиска, само да му върне радостта в живота и да види любимата си отново здрава. Излекувал я българинът и пашата изпълнил обещанието си – позволил в Боженци висока църква да построят – с висок каменен дувар, с голяма лята камбана чак от Руско с биволски кори докарана.

Лична записка на Димо Минев, в която е изредил имената на 34 български поети и писатели, които са учителствали в определен период от живота си. Лично за мен този списък представлява голям интерес и предизвикателство, защото само от него би могъл да се напише отделен научен труд, какъвто, доколкото ми е известно, не съществува. Още повече, че този списък е правен, според моето скромно мнение, през 70 години на 20 век и може да бъде допълнен.

Ще завърша изложението си с въпроса, който си зададох, намирайки тези „изрезки“. Културно-историческо наследство ли са те, представляват ли интерес за нашите съвременници и трябва ли да се дигитализират? Моят отговор е „Да“, независимо от факта, че все още нямам еднозначен отговор на въпроса

дали дигитализацията е положителен или отрицателен процес. Заради онзи извечен страх „душата ни да не закърнее и да не започне да възприема само дигиталното“.

Литература:

1. Архив на Димо Минев („Изрезките“), необработен.
2. Димо Минев : Преподавател, учен и общественик [1905 – 1980] / Съст. Невяна Бъчварова, Юлия Денчева. – В. Търново : Фабер, 2007. – 230 с.
3. Митков, Павел. Дигитализация – Да! Но не забравяйте, че изкуството не винаги е на квадратчета! // Impressio, 29 юли 2020. <<https://impressio.dir.bg/interview/pavel-mitkov-digitalizatsiya-da-no-ne-zabravyayte-che-izkuštvo-to-nevinagi-e-na-kvadratcheta>> (26.10.2020)
4. Моос, Холгер. Какъв проблем решава дигитализацията?: За новата книга на мюнхенския социолог Армин Насехи „Модели. Теория на дигиталното общество“ / Прев. от нем. Ана Димова. // Гьоте-институт България, февр. 2020. <<https://www.goethe.de/ins/bg/bg/kul/bib/ro/21784903.html>> (26.10.2020)

За автора:

Милена Игнатова

Отдел „Обработка и каталози“

Университетска библиотека

ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

e-mail: milig@abv.bg